

um eru, at eins og laksa-skipini er tillutað eitt ávíst tonsatal, so tverri er neyvan nokur onnur gongd leið enn kvotur av kvotum — fyri hvønn trolara sær. — Fyri hvønn fiskastovn sær.

Partrolarar vil eg ikki taka uppá tunguna.

Eg eri ikki liðugur enn.

Eg ivist ikki i, at tað er øllum greitt, at vit eru um at útrudda ein livsform, um vit ikki longu nú hava gjørt tað.

Eg vildi ynskt, at lag-kokumyndirnar vóru við í hesi grein. Men undir orðaskiftinum um lóg-mansrøðuni segði Jógvan Olsen, formaður í fiskivinnuneyvndini:

«Missa teir nú arbeiðs-pláss sitt, og tað skulu byggjast trolarar til hesa fjøldina, so skulu vit út-vega — eg vil meta einar 50 trolarar fyri 50 milliónir krónur hvør. Ein iløga uppá 2500 milliónir krónur. Og teir skulu hava 2500 tons fyri at bera seg, tað vil siga 120.000 tons ím árið av heimleiðum okkara.»

Tað er óneyðugt at kommentera hesa ræðu-mynd — Orwell, Huxley o.a.

Skriftin á veggnum

Hvarjir eru so hesir «teir»?

Mær nýtist neyvan at siga tað. Men møguliga er tað onkur, sum ikki enn hevur sæð skriftina á veggnum, sjálvt um hon nú hevur staðið har í nógv ár.

Vit hava miðvist máað stodið undan 2.000 organiseraðum útróðrarmonnum saman við teirra í minsta lagi 6.000 av-varðandi.

Eg vil biðja tykkum ímynda tykkum avleið-ingarnar av 8.000 falleraðum meðborgarum.

Tað, sum er hent og er skjótt accelerandi við at henda, er at vit bilætliga talað, gera nakað, sum er líkt tvangsflytingunum í apartheidlandinum Suðrafrika, við tí muni, at hesi meðmenniskju, um tey ikki rýma av landinum, skulu liva av olussu mitt ímillum lútuvinningsfólk-ið, trolarastættina.

8.000 falnir føroyingar

Tað var ikki nóg mikið við hesum — tí — eg haldi, tað var í 1969 og ein stór-an part av 1970, fór fram ein syrgiligur leikur.

Um hetta mundi varð ein destruktionsætlan lögð fyri danska Fólka-tingið um tann avloðaða danska træskipaflootan. Um hetta stóð at lesa í Dansk Fiskeritidende.

Stutt eftir skrivaði sama blað:

«Syv kuttere til tvang nede på Romø. Men der er vist interesse for på

Færoerne at erhverve disse skibe.»

Hesi tíðindi kundu ein-ans stava frá 1. prioritets-havaranum, Den kongelige danske Fiskeribank.

Stutt eftir hetta kom fullkomið lámbann fyri allari føroyskari skipa-bygging.

Skipasmiðjurnar lógu innibrendar við stáli til fleiri skip og sáttmálum uttan glóðiskala. — Um sama mundið bleiv destruktionsætlanin tikin út aftur úr Fólkatíngi-num.

Bilígasti mátin at de-struera er jú at selja.

Samanspæl av tilvild-um? Ella miðvisur, knall-harður pengapolitikkur?

Øll, ið kenna figgjar-mynstrið fyri endurnýggj-an skipaflootan, kunnu spyrja soleiðis.

Men fylgan var, at føroyingar yvirtóku pri-oritetsláníni hjá donum. Og í stórum tali streymaði ein ónýtiligur floti inn í land okkara. Ein floti av fórum, ið útróðrarmenn sóu seg kroystar at ognar sær í staðin fyri 20-tons-fadesu landsstýrisins.

Og har er tað at vit eru strandaðir, innibrendir við gomlum donskum, tekn-ískt eini 40-50 «afturi í tíðini fórum.»

Viðvíkjandi 1. Veioðufur til nærmiðini

(Fyri 20 árum síðani og nú).

Sitat 3:

Hér hava vit fingið 20 tonsarar og hava nógv onnur meira og minni hóskandi for, øll ólík hvørt øðrum, bæði í skapi og til aldurs. — Eru teir, 20 tonsararnir og hini forini — for fyri at loysa til-førsuspurningin?

Svarið má bliva nei, ella í minsta lagi ikki serliga væl.

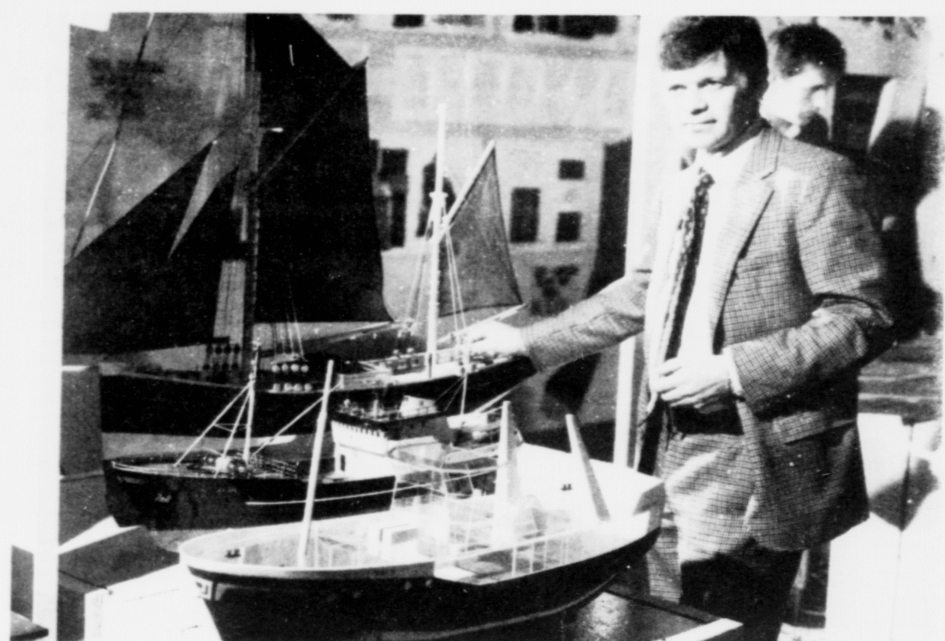
Línuskip

(Fyri 20 árum síðani og nú)

Sitat 4:

Tað eru somu ringu ar-beiðslíkindi frammanfyri caisingina, í egningar-skúrnum ella afturi á trallaranum á øllum línu-bátaflootanum yvir ein kamb, caisingin sum í nógvum fórum er ein leivd frá tí tíðini, tá menn byrjaðu at byggja omaná sluppinnar, stendur við sama lag og skorast og tekur besta partin av ar-beiðsplássinum. Og hvat konstruktionsprincippi-num viðvíkir kann snøgt sagt sigast at tað er:

«Fyrst byggir ein eitt hús omaná dekkið og síðan tvey hús rundan um hetta eina og síðan verður eitt fjórða hús sett omaná hini trý. Hvi verja cais-ingina ímóti sjógvi, og istaðin at lata sjómannin

John Smith hevur sjálvur gjørt uppskot til eitt nýtt fiskifar, har tað ber til at betra um arbeiðsumstøðurnar um-borð á fiskiskípum okkara. Her er hann á Føroya Viku í 1982 við bátinum — fremst á myndini

flóta runt í sinum egna privata húsi, oljudansi-num. Er tað fyrri at «apa» stöðugt skal og má verða «apa», er tað fyrri at fiski-maðurin ikki skal gloyma starvið, at hann enn, og í eitt langt áramál afturat stöðugt skal klatra blót-andi (ella biðjandi) tvørt-urum heil- og hálvfullar fiskakassar, knossandi stampin á sama hátt sum fyrr.

Hvat hava vit lært — tá —

Sitat 5:

(og nú 20 ár seinni?)

Sum sagt 60 eins, men tó ikki eins for. Tað man fáur hugsa um, at tað skulu umleið hálvthundrað klassatekningar til hvørt farið. Við øðrum orðum 3000 tekningar og hartil 30.000 ymsk skriv og certifikatir liggja til grund fyri okkara (tá) langfara-flota, og tað sum vunnid er øll hesi ár, og við øllum hesum tekningum er, at messan á tí eina bátinum møguliga er størri enn á hinum, eitt w.c. er mögu-liga betur innrættað, men tað mest umráðandi, tað mest neyðturviliga, ar-beiðsdekkid, «høli» ella við øðrum orðum grundin undir øllum, dekkið ímill-um brúgv og bakka, er á øllum hesum tekningum bert nakrar tushstrikur, ið leysliga visa placering av dekkssyttunum og ein sirkul, ið visir tað ætíðaða staðið at seta línuspælið á.

Tað er eingin ivi um at nógvur peningur hevði verið spardur um tað hevði verið seriubygging í staðin fyri.

Eg má viðganga, at tað at lesa hetta, ið eg skrivaði fyri 20 árum

síðani — gjørdi tað, at tað rennir mær kalt niður eftir rygginum — — —

Stöðugt fyri 20 árum síðani

Sitat 6:

Seinasta landsstýrið (1963-67) royndi at greiða hesa flekju við at út-skriva til kapping — tekning av einum vælhóskandi útróðarbáti og lat seta eina nevnd til kannan av innkomna tilfarinum.

Men ein má ásannga, at teir sum hava havt av-gerandi orðið í hesi sök ikki hava verið serliga hepnir í vali teirra, tí byggingin av 20-tonsar-unum hevur ikki loyst og kemur neyvan at loysa hendan spurning. Ein 20-tonsari er ein 20-tons-ari og eftir vanligari fiski-mannahugsan setti bygg-ingin av 20-tonsarum okk-um eini 30-40 ár aftur í tíðina.

Landsstýrislýsingin í sær sjálvum var eitt vón-brot tí at luttøka í kapp-ingini varð treytað av at ein helt seg niðanfyrri 20 brt., men eg hugsaði at her var ein møguleiki fyri at fáa landsstýrið í talu og sendi tí inn uppskot ið meira var ætlað at vera eitt diskussionsgrundar-lag, soleiðis at tað bleiv gingið burtur frá tí mannagongd ið hevur verið nýtt higartil, ið er tann at menn lata byggja ein skrokk og vóna at dekkið er passandi — istaðin fyri at kanna — innrætta og byggja eitt dekk, eitt fiskimansins ar-beiðsstað, og síðani fáa lagt tryggan skrokk undir dekkið — sitat slutt.

Støðan í dag

Og av tí at eg meti stöðuna í dag at vera verri nú enn tá, ja so loyvi eg mær nú, 20 ár seinri at koma við hesi somu áheit-an enn einaferð, í tí vón at tað, sum vit ikki hava evnað hesi nú skjótt farnu 20 árin, má fara at eydnast, soleiðis at vit finna saman á «designaraplani» til tess at fáa loyst og planlagt og soleiðis fáa lagt greitt og nýtt stöði sum grund undir einari endurføðing ella einum endurreisingarplani til bata og trivna fyri okkara útróðrarmenn.

Livsformurin útróður

Við tí vitan vit í dag hava, eru møguleikar fyri at gera livsformin útróður til ein nógv beiri livsform enn tann vit í dag kenna, gevandi okkara ungdomi lut í gleðini, ið tað er at vera við og at draga eina og somu lín. Av tí her frammanfyrissagda og ser-liga av teimum citatum ið eru endurgivin, so sýnist tað sum um eg fyri 20 árum síðani loyvdi mær tann frekleika at koma

fram við spádómum. Eg vil loyva mær at gera hetta einaferð enn.

Eg vil heita á Føroya Landsstýri, formannin í fiskivinnuneyvndini og aðra politikarar við — gerið eitt nýtt rokustykki — og nýtið rætt designað útróðrarfor til okkara útróð-rarmenn — set eina skjóta bráðneyðuga endurnýgg-ing í gongd við tað sama — og vit vilja fáa eina blómandi vinnu — ein livgandi stovnsvinaligan livsform — landsbúskap-arliga gevandi meira enn nakar annar veiðiháttur — og samstundis takandi sum minst — takandi av og úr okkara stovnum — tað veri seg fiska- og pen-ingastovnum — — —

Lat ikki ta ólukkku henda at søgan fer at siga at tað vóru tit — ið lögdu í oyði ein stovns-vinarligan livsform.

Ella — er tað eg, sum saman við nógvum meti hesa ræðslustöðu skeivt?

— Komið vælsignaðir fram og sigið frá um so er — visið hesum aftur —.

Um so skuldi verið, vildi tað verið ein «partur» av okkara seinastu vón.

J. Smith

Tekstviðgerð

P/f DATA skipar fyri skeiði í tekst-viðgerð mikudagin 14. og hósdag-in 15. desember.

Nærri við at ringja telefon 112 66

P/f DATA